

DÜŞÜNME BECERİLERİNE AİLELERİN KATILIMI

Okulumuzda öğrencilerimizin bireysel farklılıklarını ortaya koymalarını sağlayan, gelişimlerinin her yönünü destekleyen bir eğitim programı uygulamaktayız. Bu program çerçevesinde düşünme becerileri derslerini ve bireysel çalışmaları devam ettirmekteyiz. Yaptığımız bu çalışmalarla öğrencilerimizin düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve bunun olumlu şekilde akademik ve sosyal hayatına yansımaları hedeflenmektedir.

Bu bültenle okulda yaptığımız çalışmaları destekleyici aile içi paylaşımlar ve oyun önerileri hazırladık. Evde öğretmen rolüne girmeden, oyun şeklinde beraber yapacağınız bu etkinliklerle çocuğunuzla ilgilenmeniz onun hoşuna gidecektir. Akademik ve sosyal gelişimine destek olacağınız için de kendilerine güvenleri gelişecektir.

1.2.3. SINIFLARIMIZ İÇİN ÖNERİLER

1.2.3. sınıflarımız için akademik ve sosyal hayatın temeli olan becerilerin okul ve ev ortamında geliştirilmesini hedefledik. Bu temel becerileri beş ana başlık altında topladık. Bazı etkinliklerin birden fazla alana hizmet ettiğini görebilirsiniz. Çünkü bu beş alan aslında birbirini tamamlayan bir bütünün parçaları gibi düşünülmelidir.

1- EL-GÖZ KOORDİNASYONU

Resim yapmak, yazı yazmak ve çizmek için gerekli olan beceri, el-göz koordinasyonudur. Bu beceri öğrencide bilek hâkimiyeti, parmakların kullanımı, elin sayfa üzerindeki esnekliği, kalem tutma becerisi, bedenini koordineli olarak kullanma ve denge duygusunun gelişmesiyle ilerleme gösterir.

AİLEYE ÖNERİLER

Parmakların kullanımını (ince kas becerisi) geliştiren, el becerilerinin ön plana çıktığı çalışmalara yönelik önerilerimiz şunlardır:

- Kendi başına yemek yeme.
- Bağcık bağlama, düğme ilikleme, fermuar açıp kapama.
- Kurabiye yapma, ipe boncuk dizme, mandal açıp kapama.
- Geometrik nesnelerin bulunduğu kutunun içine bonibon koyma ve çocuğunuzdan nesneye değmeden bonibonları toplamasını isteme.
- Pirinç ve bonibonun karıştırıldığı bir kaptan, pirinç veya bonibonu ayıklamasını isteme.
- Oyun hamuru çalışmaları, hamuru istenilen yumuşaklık kıvamına getirebilme.
- Kâğıt yırtma, makasla gazeteden, dergilerden resim kesme, çizgilerden taşırmadan boyama yapma, yapıştırma çalışmaları.
- "Bu bardağı bir parmak boşluk kalıncaya kadar doldur." gibi davranışı tanımlayan net yönergeler vererek becerinin gelişimine katkıda bulunma. (Yönlendirici ve cesaretlendirici olunmalı, öğrenci suyu dökceği konusunda endişe duymamalıdır)
- Bedenini kullanabileceği oyunlar oynama (top oyunları, ip atlama vb.).

2- ŞEKİL ZEMİN İLİŞKİSİ

Görsel dikkat gerektiren çalışmalarda konu bütünlüğünden uzaklaşmadan, detayları görebilme becerisidir. Geometrik şekillerle işlem yapabilmeyi içerir.

AİLEYE ÖNERİLER

Görsel dikkat gerektiren, konu bütününi kaçırmadan, detayları görebilme becerisini geliştiren çalışmalar ile ilgili önerilerimiz:

- Çalışmaları oyunlaştırabilirsiniz. "Haydi, seninle bir oyun oynayalım: Gözlerini kapat ve odanda neler olduğunu bana söyle. Odana girince sağda ilk ne var?" gibi sorular sorulabilir.
- Oyun şeklinde, evdeki bir eşyanın yerini değiştirip sormak: "Şimdi burada ne değişti?" Odayı ve eşyaları sözel olarak tarif ettirmek.
- Tahmin çalışmaları: "Burada kaç boncuk var?" Çocuğunuzun önüne 8-10 nesne koyup birini ya da ikisini saklayıp, nasıl bir farklılık olduğunu sormak.
- Seçilen bir resimdeki (resme baktırıp, daha sonra kapatarak) eşyaların ve kişilerin yerlerini sormak.
- Kendi odasındaki eşyaların yerini bilmesi, eşyaları sayması, görme becerisini destekler. Kendi odasını yerleştirip, düzenlerken eşyaların yerlerini belirlemede kendisinin karar vermesi: " Ne yaparsak odan daha iyi görünür veya daha kullanışlı olur?" gibi sorular sorulabilir.
- Haftada en az bir gün yap-boz yapılabilir.

3- ŞEKİL ALGI SABİTLİĞİ

Geometrik şekilleri iki boyutlu ve üç boyutlu değişimlerine göre karıştırmadan algılayabilme, ortak özellikleri olan farklı şekilleri büyüklük, renk, şekil kavramlarını kullanarak ayırt edebilme becerisidir.

AİLEYE ÖNERİLER

Geometrik şekilleri değişimlerine göre algılayabilme ve farklı özelliklerine göre ayırt edebilme becerisi ile ilgili öneriler:

- Çalışmaları oyunlaştırabilirsiniz. Ör: "Seninle bir oyun oynayalım. Salonunda dikdörtgen olan nesnelere göster, beş kırmızı nesne göster", "E sesiyle başlayan nesnelere göster." gibi. Bu tür oyunlar çevresindeki nesnelere karşı farkındalığını artırıp, ayırt etme becerisini geliştirir. Doğal ortamda verilen böyle bir destek, okul ortamında öğrenilen kavram ve sembolleri pekiştirecektir.
- Yediği meyveler, kullandığı eşyalar, giysiler vb. arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulma.
- "Kâğıdı ikiye katla, ortadan yırt, açtığında nasıl görünür, çiz." diyerek şekil, resim tamamlama.
- Olayları, resmi anlatma, sıraya koyma.

- Olayları, resimleri yorumlama, resmi incelediğinde nesnelere arasında bağlantı kurabilme, bütünü anlatabilme.
- Bir olay, hikâye akışı anlattırıp, resmini çizdirme. Ör: "Arkadaşımla evden çıktık, göle yürüdük. Gölün kenarından ormana yürüdük, orada bir kuş gördüm, çok güzeldi. Şimdi resmini çiz."
- Söyleniş sesi, işlev benzerliği olan nesnelere buldurmak (çatal-kaşık, kavun-karpuz). "Elimdekine benzer bir nesneyi mutfaktan getirebilir misin?" gibi sorular sorulabilir.

4- ŞEKLİN MEKÂNDAKİ KONUMU

Şeklin mekândaki konumunu uygun kavramları kullanarak ifade edebilme (mutfakta üst dolaptan üçüncü raftaki bardağı al vb.) ve çevresindeki objeleri mekandaki pozisyonlarına göre yön kavramlarını kullanarak ifade edebilme becerisi.

AİLEYE ÖNERİLER

Şeklin mekândaki konumunu doğru algılama ve ifade edebilme becerisi için öneriler:

- Meyve yerken portakalları (diğer meyve ve sebzeler de olabilir) kesip, çocuğunuzdan kesilmiş parçaların eşlerini bulması istenebilir.
- Okunan bir hikâye ile ilgili sorular sormak. Ör: "Olay nerede ve ne zaman geçiyor?"
- Çocuğunuza bir fotoğrafı, resmi sözlü olarak anlattırıp, daha sonra bakmadan çizmesini istemek.
- Odadaki bir eşyanın yerini tarif etmek ve o eşyayı bulmasını istemek. Ör: "Bana masanın önündeki topu göster."
- Yarım olan şekillerin diğer yarısını (simetriğini) çizerek tamamlamak.
- Odaya sandalyeleri yerleştirip, çarpmadan, değmeden geçmesini istemek.
- Odadaki bir nesneyi (dikdörtgen, kare, daire vb. olabilir) seçin ve şunu sorun: "Odanda buna benzeyen üç tane dikdörtgen nesne söyle."
- Yan yana oturduğunda, "Annen mi sana daha yakın oturuyor, yoksa ben mi daha yakınım?", "Yer değiştirdiğimizde kim daha yakın olur?" gibi sorular sorarak mekan algısı geliştirilebilir.
- "Kitabı masanın üstüne koy.", "Çantayı dolabın yanına koyabilirsin." gibi yönergeler verebilirsiniz. Bu tür hareketler yön kavramını geliştirir.

5- ŞEKLİN MEKÂNLA İLİŞKİSİ (UZAMSAL)

Şekilleri benzerlik, farklılık, boyut, simetri, parça-bütün ilişkisi ve mekândaki konumuna göre birbiriyle karşılaştırarak sınıflama yapabilme becerisidir.

AİLEYE ÖNERİLER

Şekilleri farklı özelliklerine ve konumlarına göre sınıflama becerisi için öneriler:

- Farklı nesnelere parçalarına ayırıp, daha sonra doğru şekilde birleştirebilme. Ör: Meyve parçaları, oyuncaklar, geometrik şekiller, resimler, vb.
- Bir alanın tanımını yapma, tarif etme. Ör: Park, mağaza, sokak, vb.
- Kesme-yapıştırma çalışmaları.
- Odadaki eşyaları farklı özelliklerine göre sınıflandırarak anlatması.

- Kavramların zıtlığı ve benzerliği ile ilgili sorular sorarak oyunlar oynamak. Ör: "Senin odan mı daha büyük, mutfak mı daha büyük? Mutfakta hangi eşyalar olmalı?" vb. sorularla sınıflama yapılabilmeye becerisi gelişir.
- Bir uğurböceği ya da kelebek resmi ikiye katlanarak gösterilir ve bu resimlerde olduğu gibi iki yanı aynı (simetrik) nesne örnekleri vermesi istenebilir.

TÜM SINIFLARIMIZ İÇİN ÖNERİLER

1.Planlama, Problem Çözme, Sezgisel Düşünme Becerileri

- Tahmin etme, sezgisel düşünme ve miktar algısını geliştirecek etkinlikler yapılmalı, ifadeler kullanılmalıdır. " Bu kâsede sence kaç şeker olabilir? Haydi, birlikte sayalım, bakalım tahminlerimiz doğru mu? Hangi kâsedeki şekerlerin sayısı daha az/çok olabilir?" vb.
- Çocuğun oturma süresini arttıracak, onun keyif aldığı aktiviteler yapılabilir. Başladığı işi bitirmekten zevk alabilmesi için "Dün 5 dk. oturmuştun, bugün daha uzun süre oturdun, tebrik ediyorum." vb. cümleler kullanılabilir.
- Çocuğunuzla birlikte yapacağınız bir işe başlamadan önce, ev ortamında yapacağınız işin nasıl yapılacağını tasarlamak için mutlaka 2 dakika ayırın. Etkinliği tamamladıktan sonra da kalite kontrolü için yine biraz zaman ayırabilirsiniz.
- Çocuğun bağımsız yapabildiği işlerde müdahale etmeyin, kendi ürettiği çözümleri destekleyin, ödüllendirin, özgüvenini arttırın.
- Sorun çözme becerisini geliştirmek için onun fikirlerini sormak ve onun anlatmasını sağlamak güven duygusunu geliştirecektir.
- Çocuğunuzun yaptığı çalışmalarını değerlendirmesi konusunda onu teşvik edebilirsiniz. Yaptığı etkinlik her ne olursa olsun, kullandığı yöntemi sizinle paylaşması için onu cesaretlendirin.
- Olumlu davranışlarını gözden kaçırmayarak, bunları fark ettiğinizi hissettirebilir ve güzel sözler söyleyebilirsiniz. Bu yolla akademik benlik algısı desteklenecektir.
- Zaman kullanımıyla ilgili beceri kazandırılmalı, farkındalığı geliştirilmeli. Evde yemek yeme, giyinme, temizlik, uykuya geçme, uykudan uyanma ya da oyun oynama gibi durumlar için süre verebilirsiniz. İstenilenleri uygun sürede yaptığında tebrik edilmelidir.
- Bir faaliyet sırasında çocuğunuza kendini gözleme ve değerlendirme fırsatı sağlayın, kullandığı yöntemler ile ilgili sorular sorun.

2. Analitik Düşünme Becerisi İçin EŞZAMANLILIK

- Çocuğunuza yeni öğrendikleriyle, eski bilgileri arasında bağlantı kurması için fırsatlar yaratabilirsiniz. Onu bu yönde düşündürmeye teşvik edecek sorular sorabilirsiniz: "Bu konuyu öğretmeniniz sizinle paylaşmadan önce konu ile ilgili neler biliyordun?" gibi. Bu yolla öğrenmeyi öğrenmesi, öğrenmekten keyif alması, öğrendiği bilgiler arasındaki ilişkiyi yorumlaması için fırsat sağlayan sohbet ortamı sağlanmış olacaktır.
- Yap-boz, lego, maket yapma gibi oyunları oynamak, mekansal düzenleme becerisini geliştirecektir.
- Labirent tarzında düzenlenmiş bulmacaları beraber çözebilirsiniz. Bu yolla görsel içerikli uyarılar arası ilişkileri anlaması kolaylaşacaktır.
- Sözel talimatlar vererek nesnelerin mekândaki konumunu algılamaya yönelik düşünmeyi sağlamak. Ör: "Masanın üstündeki sepetin içinde duran makası getirir misin?", "Çatalın yanındaki peçeteyi verir misin?", "Odadaki çekmeceli dolabın üstünde duran kitabı getirir misin?" vb. cümleler kullanabilirsiniz.
- Çocuğunuzdan bir nesnenin konumunu tarif etmesini isteyebilirsiniz. Odasındaki eşyaları tarif ettirip, bir nesnenin ismini vermeden mekândaki yönünü anlatmasını ve sizin o nesneyi bu şekilde bulmanızı sağlayarak çalışmayı oyunlaştırabilirsiniz.
- Bedenini tanımasını ve kullanmasını sağlayacak, yön duygusunu geliştirecek spor ve sanat faaliyetlerine katılması yararlı olacaktır. Maket yapımı, satranç, tavla, tenis, masa tenisi, jimnastik, bale, dans, piyano vb. alanlardaki aktivitelere yönlendirebilirsiniz.
- Tanıdığı, bildiği mekânların krokisini kağıt üzerine çizdirebilirsiniz.
- Çocuğunuz bir hikâyeye ya da metin okuduktan sonra size anlatmasını; hikâyede ya da metinde adı geçen varlıkları, olayları tarif etmesini isteyebilirsiniz.
- Gittiğiniz bir yerle ilgili konuşabilirsiniz. Ör: "Gittiğimiz müzede, sinemada neler vardı? Bu alanda başka neler olmasını isterdin?"
- Çocuğunuzun sıraya koyması gereken şeyleri zihninde kolayca canlandırması için çizerek çalışmaya yönlendirebilirsiniz. Görsel materyaller; kitaplar, resimli ve hikâyeye haline getirilmiş afişler, çizelgeler, panolar ya da kavram haritalarından da yararlanılabilir.

3. Dikkat

- Çocuğunuzun başından geçen bir olayı anlatabilmesi için fırsat verin ve sözünü kesmeden dinleyin.
- Çocuğunuza zaman zaman herhangi bir konu ya da bilgiyi aktarırken sesinizin tonunu monotonluktan uzak tutarak heyecanlı bir görüntü çizin. Onu heyecanlandırmaya, heveslendirmeye çalışın ve faaliyete yöneltin. Sesinizdeki iniş çıkışlar, konuşmalar

sırasındaki vurgulamalar dikkatini uyandıracaktır. Sizin ifadelendirme tarzınız onun da dikkatini etkili kılması konusunda model oluşturacaktır.

- Sevdiği bir oyunu, etkinliği nasıl gerçekleştirdiğini sırası ile anlattırabilirsiniz.
- Çocuklarınız ile sosyal beceriler hakkında bir tartışma konusu açıp, "Arkadaşlığın önemi", "İlk arkadaşlık ilişkisini nasıl başlatabiliriz?", " Arkadaşlığımızı sürdürürken nelere dikkat etmeliyiz?" gibi konular hakkında sohbet edebilirsiniz.
- Bir etkinliği sürdürürken teşvik edici, olumlu cümlelerle devamlılığı sağlayabilirsiniz.
- Olaylara ve kişilere karşı sabırlı bir tutum sergilemesini geliştirmek için birlikte balık tutma, yap-boz yapma vb. etkinlikler yapabilirsiniz.
- Gösterdiğiniz ilgiyle çocuğunuza model olmalısınız. Siz nasıl ilişki kuruyorsanız, o ilişki tanımı çocuğunuzda da oluşacaktır.
- Çocukların dikkatleri belli bir noktada dağılmaya başlar. Bu noktaya henüz gelinmeden, faaliyeti bölmeyecek küçük molalar verebilirsiniz. Örneğin; birlikte yaptığınız faaliyetin konusu ile ilgili bir anekdot anlatma, konu ile ilgili bir deney yapma, konudan uzaklaşmadan oyunlar oynama, birlikte basit bir fiziksel egzersiz yapma gibi.
- Evdeki, günlük yaşantısında karşılaştığı nesnelere kullanarak, onları tanımlaması ve ortak kavramları kullanarak sınıflaması istenebilir. "Çatalı, kaşığı ne için kullanırsınız? Yazlık-kışkık kıyafetlerimiz nelerdir? İçeride giydiklerimiz, dışarıda giydiklerimiz nelerdir?" gibi sorular kullanılabilir.
- Çocuğunuzun o gün okul etkinliklerinde öğrendikleri ile ilgili paylaşımlarını dinleyin ve öğrendikleri bilgilere ilişkin ev ortamında, günlük hayatla birleştirilebilecek örnekler verin. Okulda gökyüzü ile ilgili bir konu işlenmiş ise o akşam gökyüzünü birlikte inceleyip gözlemleyebilirsiniz. Bu akademik konularla ilgili müzeleri, sergileri birlikte gezebilirsiniz.

4.Güçlü Bir Hafıza ve Örüntü Becerisi İçin Ardıllık

- Bilgiyi hafızada tutabilmek için hafıza kartları, kutu oyunları veya yönergeli oyunlar oynayabilirsiniz.
- Şiir, şarkı, tekerlemeler ile kısa süreli hafızasını güçlendirebilirsiniz.
- Öğrenmesi gereken sıralı kavramları şarkıya, tekerlemeye ya da şiire dönüştürerek, sırasının daha kolay farkına varmasını sağlayabilirsiniz.
- Çocuğunuzun ilgili bir şekilde dinlemeniz gerekir. Bu sayede ona iyi ve etkili dinlemeyi öğretebilirsiniz.
- İzlediği filmleri, okuduğu hikâyeye veya kendisine okunan kitapları hatırladığı kadarıyla olayların akış sırasına göre anlatması, çocuğun sıralama becerisini ve hafızasını geliştirecektir.

- Sesleri doğru kullanması ağızdaki kasların gelişimine bağlıdır. Bu konuda dil, dudak ve çene kaslarını etkin kullanabilmesi için çiğ meyve ve sebzeler yedirilmelidir.
Ör: Elma ve havuç.
- Sayıların sıralanmasına dayalı "sayı bulmacaları" çözerek, ardışık düzenleme becerisini geliştirmesine destek olabilirsiniz.

NOT: Yukarıdaki öneriler için daha ayrıntılı bilgi edinmek isterseniz rehberlik servisimize başvurabilirsiniz.

Kaynakça: *Özel Efdal Ana ve İlköğretim Okulları'nda üç yıldır devam etmekte olan düşünme becerileri hizmet içi eğitim çalışmalarında alınan seminer notlarından derlenmiştir.*